

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 615/2020
08.07.2020. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Весне Поповић, председника већа, Зоране Делибашић и Гордане Комненић, чланова већа, у правној ставри тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Миодраг Тодоровић, адвокат из ..., против туженог Рудника олова и цинка „Велики Мајдан“ ДОО из Љубовије, чији је пуномоћник Александар Петровић, адвокат из ..., одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3885/19 од 18.12.2019. године, у седници већа одржаној 08.07.2020. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3885/19 од 18.12.2019. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лозници, Судска јединица у Љубовији, П1 3/19 од 27.05.2019. године, ставом првим изреке усвојен је тужбени захтев па је утврђено да су ништави уговори о раду, ближе одређени овим ставом изреке, а које је тужилац закључио са туженим, па је утврђено да је тужилац, ступањем на рад код туженог 07.06.2011. године засновао радни однос на неодређено време. Ставом другим изреке поништено је решење директора туженог од 03.12.2012. године, о престанку радног односа на одређено време тужиоцу, а тужени је обавезан да га врати на рад на послове који одговарају његовој стручној спреми. Ставом трећим изреке обавезан је тужени да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка од 232.500,00 динара са законском каматом од извршности пресуде до исплате, док је преко досуђеног а до тражног износа од 257.500,00 динара захтев тужиоца одбијен. Ставом четвртим изреке одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова парничног поступка од 562.500,00 динара са припадајућом каматом.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж1 3885/19 од 18.12.2019. године, ставом првим изреке преиначена је првостепена пресуда у усвајајућем делу, тако што је одбијен тужбени захтев којим је тужилац тражио да се утврди да су ништави уговори о раду (ближе одређени овим ставом изреке), које је закључио са туженим, да је ступањем на рад код туженог 07.06.2011. године засновао радни однос на неодређено време, као и да се поништи решење директора туженог од 03.12.2012. године, о престанку радног односа на одређено време тужиоцу, те да се тужени обавезе да га

врати на рад на послове који одговарају његовој стручној спреми. Ставом другим изреке, преиначено је и решење о трошковима парничног поступка, тако што је одбијен захтев тужиоца за накнаду трошкова од 232.500,00 динара са припадајућом каматом, а обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове парничног поступка од 217.500,00 динара са законском затезном каматом од извршности пресуде до исплате. Ставом трећим изреке жалба туженог је одбијена и потврђена првостепена пресуда у осталом делу одлуке о захтеву туженог за накнаду трошкова поступка, док је ставом четвртим изреке тужилац обавезан да туженом накнади трошкове жалбеног поступка од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је изјавио ревизију због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Врховни касациони суд је испитао побијану пресуду, применом члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Сл.гласник РС“ бр.72/11 и 55/14), па је нашао да је ревизија неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, а у поступку пред другостепеним судом није дошло до пропуста у примени или до погрешне примене које од одредаба овог Закона, па нема ни повреде из члана 374. став 1. ЗПП, на коју се ревизијом указује.

Према чињеничном стању на ком је засновна побијана одлука, тужилац је у спорном периоду био држављанин ..., а од ... 2012. године је примљен у држављанство Републике Србије, на основу решења МУП РС од 25.09.2012. године. Решењима Националне службе за запошљавање, Филијале у Лозници, од 09.06., 13.09 и 14.12.2011. године, као и решењима од 06.03., 12.06. и 12.09.2012. године, издата су одобрења за заснивање радног односа – радне дозволе послодавцу, овде туженом, за заснивање радног односа са тужиоцем, тада држављанином ..., за период важења одобрења за боравак, односно за период: од 06.06. до 05.09.2011. године и од 06.09. до 05.12.2011. године, за период од 06.12.2011. до 05.03.2012. године, од 06.03. до 05.06.2012. године, од 06.06. до 05.09.2012. године и од 05.09. до 03.12.2012.године. На основу ових решења, тужилац је у периоду од 06.06. до 05.09.2011. године, са туженим закључио два уговора о раду на одређено време, и то први 07.06.2011. године у трајању од месец дана и други 05.07.2011. године у трајању од два месеца. На основу осталих решења НСЗ, Филијале у Лозници, тужилац је са туженим закључио по један уговор о раду на одређено време у трајању од по три месеца, а сви су били у оквиру утврђених периода важења одобрења за боравак. По истеку уговора о раду који су странке закључиле 04.09.2012. године на период од три месеца, директор туженог је 03.12.2012.године донео решење о престанку радног односа тужиоцу са 04.12.2012. године, због истека рока на који је уговор закључен. По свим уговорима о раду тужилац је обављао исту врсту послова - ... са II степеном стручне спреме, а уговори су закључивани због повећаног обима посла код туженог. Према утврђеном чињеничном стању тужиоцу није издато одобрење, односно решење о привременом боравку у Републици Србији, од стране МУП РС као надлежног органа.

Код овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев и утврдио да су уговори о раду који су закључени између парничних странака –

закључени супротно одредби члана 32. став 1. Закона о раду, јер нису закључени пре ступања тужиоца на рад, на основу чега закључује да је тужилац 07.06.2011. године, када је са туженим закључио први правно неважећи уговор, ступањем на рад наведеног датума, заправо засновао фактички радни однос, односно радни однос на неодређено време у смислу члана 32. став 2. Закона о раду, на основу чега налази да је без правног дејства и решење директора туженог од 03.12.2012.године о престанку радног односа тужиоцу.

Врховни касациони суд налази да је побијаном одлуком правилном применом материјалног права преиначена првостепена пресуда и тужбени захтев одбијен као неоснован.

Наиме, према одредби члана 29. Закона о раду (“Сл.гласник РС” бр. 24/05, ... 54/09, који је био на снази у спорном периоду), страни држављанин или лице без држављанства може да заснује радни однос под условима утврђеним овим и посебним законом. Посебни закон који регулише радни однос страних држављана је Закон о условима за заснивање радног односа са страним држављанима (“Сл.лист СФРЈ” бр.11/78, ... 42/92, “Сл. лист СРЈ” бр.24/94 и 28/96 и “Сл. гласник РС” бр. 101/05, који је у спорном периоду био на снази), који поред услова предвиђених Законом о раду утврђује и посебне услове које страни држављанин кумулативно мора испунити да би засновао радни однос са послодавцем у Републици Србији. Одредбом члана 2. став 1. овог Закона одређено је да страни држављанин може засновати радни однос ако има одобрење за стално настањење, односно за привремени боравак у Републици Србији и ако добије одобрење за заснивање радног односа, при чему се, према члану 5. став 3. Закона, одобрење за заснивање радног односа даје за период који не може бити дужи од периода важења одобрења за боравак, а које (одобрење) даје републичка, односно покрајинска организација надлежна за послове запошљавања, применом става 1. истог члана..

Боравак страних држављана у Републици Србији, у складу са одредбом члана 24. Закона о странцима (“Сл.гласник РС” бр. 27/08), подразумева боравак до 90 дана, привремени боравак и стално настањење. Боравком до 90 дана сматра се боравак странаца без визе или на основу визе, уколико овим законом или међународним уговором није другачије одређено (члан 25. Закона). Странац коме за улазак у Републику Србију није потребна виза или путна исправа може у њој да борави највише 90 дана, у периоду од шест месеци рачунајући од дана првог уласка (члан 12. став 3. овог Закона), док применом члана 19. став 3. Закона, странац који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана, дужан је да прибави визу из става 1. овог члана, што подразумева одобрење за улазак и привремени боравак у Републици Србији, или да током боравка у Републици Србији од надлежног органа прибави одобрење за привремени боравак. Привремени боравак може да се одобри странцу који намерава да борави у Републици Србији дуже од 90 дана, између осталог и због рада, односно запошљавања (члан 26. став 1. тачка 1.), при чему онај ко већ борави у Републици Србији по другом основу захтев за привремени боравак подноси надлежном органу (члан 27. став 1. истог Закона).

Правилна примена наведених законских одредаба подразумева да страни држављанин који долази из државе за који није одређен визни режим, односно за чије држављане није неопходна виза за улазак и боравак у Републици Србији, где спадају и држављани Федерације Босне и Херцеговине, може боравити у Србији до 90 дана од

уласка у земљу без посебног одобрења надлежног органа, али за боравак дужи од 90 дана мора прибавити решење о привременом боравку. Страни држављанин може засновати радни однос у Републици Србији, али само ако испуњава и посебне услове прописане Законом о условима за заснивање радног односа са страним држављанима, што подразумева да је прибавио одобрење за стално настањење или за привремени боравак у Републици Србији, али и добије одобрење за заснивање радног односа које даје Национална служба за запошљавање, као организација надлежна за послове запошљавања, и то за период који не може бити дужи од периода важења одобрења за боравак.

У конкретном случају тужилац је по уласку сваком у земљу имао право на боравак у трајању од 90 дана, па је у складу са тим Национална служба за запошљавање, на захтев туженог, давала одобрење – радну дозволу послодавцу за заснивање радног односа са тужиоцем, а спорни уговори о раду су закључивани на одређено време и то у оквиру периода од 90 дана, односно периода важења одобрења за боравак. То значи да су побијани уговори о раду закључени на законом прописани начин, односно након што су испуњени услови за заснивање радног односа са тужиоцем, као страним држављанином у том периоду и у временском трајању у складу са одобрењем за боравак тужиоца у Републици Србији.

Страни држављанин може да заснује радни однос у Републици Србији, али поред услова предвиђених Законом о раду, мора да испуњава и посебне услове предвиђене Законом о условима за заснивање радног односа са страним држављанима, односно претходно мора прибавити одобрење за стално настањење или за привремени боравак у Републици Србији као и одобрење за заснивање радног односа. Имајући ово у виду, као и да тужилац до доношења решења о пријему у држављанство Републике Србије, 07.12.2012. године, није подносио захтев, нити је прибавио одобрење надлежног органа за привремени боравак, што подразумева боравак дужи од 90 дана, то не испуњава услов из члана 2. став 1. Закона о условима за заснивање радног односа са страним држављанима, па тиме није ни могао засновати ни радни однос са туженим на неодређено време. При том, због изостанка испуњености овог посебног услова, нема места ни утврђењу да је тужилац радни однос код туженог засновао на неодређено време, у складу са одредбом члана 32. став 2. Закона о раду, посебно имајући у виду и да је тужени, као послодавац, са тужиоцем закључио побијане уговоре о раду уз поштовање и по испуњености услова прописаних Законом о раду али и посебним законом који регулише услове за заснивање радног односа са страним држављанима.

На основу изнетог Врховни касациони суд налази да су за закључење побијаних уговора о раду на одређено време били испуњени услови из члана 2. став 1. Закона о условима за заснивање радног односа са страним држављанима, што значи да не постоје разлози за њихов поништај, што и тужбени захтев у том делу чини неоснованим.

Правилно је директор туженог донео и решење од 03.12.2012.године, о престанку радног однос тужиоцу са 04.12.2012. године, у складу са одредбом члана 175. тачка 1. Закона о раду, због истека рока на који је уговор закључен, па супротно наводима ревизије не постоје разлози за његов поништај.

На овај начин, Врховни касациони суд налази да је правилном применом материјалног права другостепени суд преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев, па је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Весна Поповић,с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић